

Stockholm den 24 juli 2019

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 Stockholm

**Mål nr T 7895-19, Evald Hellgren ./ Statens genom
Justitiekanslern, angående skadestånd**

Evald Hellgren kompletterar härmed sitt tidigare ingivna överklagande enligt följande. Den här skriften ersätter den tidigare ingivna.

1. YRKANDEN

1.1 Evald Hellgren yrkar att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska förplikta staten att till honom betala 670 996 kr eller det lägre belopp som domstolen bedömer skäligt tillsammans med ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för delgivning av stämningsansökan till dess betalning sker.

1.2 Vidare yrkar Evald Hellgren att hovrätten, med ändring av tingsrättens dom, ska dels befria Evald Hellgren från skyldigheten att ersätta staten för dess rättegångskostnader i tingsrätten, dels förplikta staten att ersätta Evald Hellgren för hans rättegångskostnader där.

1.3 Evald Hellgren yrkar ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten med ett belopp som kommer att anges senare.

2. GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

- 2.1 Tingsrätten har gjort en felaktig bedömning i frågan om skadeståndsgrundande fel eller försummelse i den mening som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen föreligger.
- 2.2 Tingsrätten har inte gjort en sådan helhetsbedömning av oaktsamhetsfrågan som Högsta domstolen slog fast i rättsfallet NJA 2013 s. 842.
- 2.3 Tingsrätten har inte i tillräcklig mån beaktat att det felaktiga beslutet innebar att ett gynnande förvaltningsbeslut återkallades och att det förordnades att gälla utan hinder av att det inte hade fått laga kraft.

3. SKÄLEN FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

- 3.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till.
- 3.2 Det går inte utan att prövningstillstånd meddelas att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till.
- 3.3 Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

4. VAD MÅLET HANDLAR OM

- 4.1 Evald Hellgren byggde sin näringsverksamhet på försäljningen av vildsvinsfällan Sinkabrium kombi L112, som Naturvårdsverket hade typgodkänt den 24 juli 2007.
- 4.2 Det fanns en stor efterfrågan på fällan. Evald Hellgren sålde 960 exemplar av den mellan åren 2007 och 2012 till ett försäljningsvärde om drygt fyra miljoner kr.

- 4.3 Den 21 februari 2013 beslutade Naturvårdsverket att återkalla typgodkännandet för fällan med hänvisning till att det förelåg tvingande säkerhetsskäl. Naturvårdsverket baserade sitt beslut på uppgifter i en rapport som Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) hade lagt fram den 28 februari 2011. Naturvårdsverket förordnade samtidigt att beslutet om återkallelse skulle gälla utan hinder av att det inte hade fått laga kraft.
- 4.4 Beslutet innebar att det omedelbart blev olagligt att använda fällan och försäljningen upphörde, med ett stort inkomstbortfall i verksamheten som följd.
- 4.5 Evald Hellgren överklagade Naturvårdsverkets beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm, som avslog överklagandet. Efter överklagande upphävde Kammarrätten i Stockholm den 17 december 2014 förvaltningsrättens dom och Naturvårdsverkets beslut att återkalla typgodkännandet för vildsvinsfällan. Kammarrätten anförde att Naturvårdsverket inte hade haft fog för sitt beslut.
- 4.6 Det är ostridigt i målet att beslutet att återkalla typgodkännandet var felaktigt. Det begärda beloppet motsvarar det inkomstbortfall avseende utebliven försäljning som beslutet orsakade under de två år som typgodkännandet var felaktigt återkallat.
- 4.7 Frågan i målet är om det felaktiga beslutet har innefattat fel eller försummelse vid myndighetsutövning i den mening som avses i 3 kap. 2 § skadeståndslagen och som innebär att staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet gentemot Evald Hellgren.
- 4.8 Frågan om skadeståndsgrundande fel eller försummelse föreligger ska avgöras efter en normativ helhetsbedömning som främst handlar

om vad den skadelidande har varit berättigad att begära av myndighetsutövningen (se NJA 2013 s. 842 p. 32, med hänvisningar, samt Bengtsson & Strömbäck, Skadeståndslagen, Zeteo, den 1 maj 2019, kommentaren till 3 kap. 2 §, jfr prop. 1972:5 s. 517 ff.).

- 4.9 Med andra ord handlar målet om det med hänsyn till omständigheterna är Evald Hellgren eller staten som bör stå risken för den förmögenhetsskada som Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens felaktiga avgöranden har orsakat honom.
- 4.10 Evald Hellgrens uppfattning är att beslutet att återkalla typgodkännandet varit behäftat med sådana brister att staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet. Av särskild betydelse vid den bedömningen är att det felaktiga beslutet inneburit att ett gynnande förvaltningsbeslut, som gällt under lång tid och som legat till grund för Evald Hellgrens näringsverksamhet, återkallades och att beslutet dessutom förordnades att gälla utan hinder av att det inte fått laga kraft.
- 4.11 Den förvaltningsrättsliga principen om att gynnande förvaltningsbeslut får negativ rättskraft och som huvudregel ska vara orubbliga ger uttryck för en riskfördelning mellan allmänna och enskilda intressen som innebär att det är det allmänna som ska stå risken för att ett gynnande förvaltningsbeslut är felaktigt (se t.ex. von Essen, Bohlin och Warnling Conradson, Förvaltningsrättens grunder, uppl. 3, 2018 s. 195).
- 4.12 Genom att ändå låta Evald Hellgren stå den skadeståndsrättsliga risken för det felaktiga beslutet att återkalla det gynnande förvaltningsbeslutet har den förvaltningsrättsliga principen – som är uppställd till skydd för den enskildes rättssäkerhet – i praktiken förlorat sin betydelse.

4.13 Evald Hellgrens uppfattning är att tingsrätten inte i tillräcklig grad har beaktat denna omständighet och gjort en sådan nyanserad helhetsbedömning av frågan om skadeståndsgrundande fel eller försummelse förelegat som Högsta domstolen har slagit fast i rättsfallet NJA 2013 s. 842.

5. UTVECKLING AV GRUNDERNA FÖR ÖVERKLAGANDET

5.1 Inledning

5.1.1 Det här målet aktualiserar den principiellt viktiga frågan om gränserna för statens skadeståndsansvar vid felaktig rättstillämpning. Den praxis som finns på området är förhållandevis knapphändig och rättsläget efter Högsta domstolens avgörande NJA 2013 s. 842 är oklart, vilket också tingsrätten har anmärkt (se tingsrättens dom s. 12 och Bengtsson m.fl, Skadeståndslagen, Zeteo, den 1 maj 2019, kommentaren till 3 kap. 2 §).

5.1.2 Justitiekanslern har i sin egen praxis ansett att skadeståndsskyldighet för staten endast kan komma i fråga vid mer uppenbara felbedömningar och rena förbiseenden. I praktiken har skadestånd varit uteslutet i de fall en högre instans har kommit till en annan slutsats än den lägre instansen i en fråga där det har funnits någon form av tolkningsutrymme eller bedömningsmarginal. Detta förefaller också ha varit tingsrättens principiella utgångspunkt då domstolen har tagit ställning till frågan om Naturvårdsverket eller förvaltningsrätten har gjort sig skyldigt till fel och försummelse vid återkallade typgodkännandet för Sinkabirum L112.

5.1.3 Evald Hellgrens uppfattning är att Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 2013 s. 842 innebär en nyansering i synen på statens skadeståndsskyldighet vid felaktig rättstillämpning. I det aktuella

rättsfallet har Högsta domstolen uttalat att oaktsamhetsbedömningen enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen ska vara mer normativ än vad som gäller för oaktsamhetsbedömningar i allmänhet. Enligt Högsta domstolen innebär detta att oaktsamhetsbedömningen främst ska göras utifrån vad den skadelidande har varit berättigad att begära av myndighetsutövningen. (Se a. rättsfall p. 32.)

- 5.1.4 I det aktuella rättsfallet hade staten motsatt sig skadeståndsskyldighet med hänsyn till att den överträdde rättsregeln hade rekvisit som innefattade ett visst tolkningsutrymme och att beslutade myndigheter därför hade en bedömningsmarginal som uteslöt skadeståndsansvar för annat än mer uppenbara felbedömningar.
- 5.1.5 Högsta domstolen uttalade emellertid att fel eller försummelse kan föreligga även utan att rättstillämpningen *isolerat sett* framstår som uppenbart oriktig. I stället ska en helhetsbedömning göras där det bl.a. kan beaktas hur domstolen har motiverat sitt ställningstagande. Om domstolen t.ex. i sina domskäl inte har redovisat en sådan analys som är motiverad med hänsyn till saken och kommit till ett resultat som är oförenligt med gällande rätt kan detta vara tillräckligt för att utlösa ett skadeståndsansvar. Högsta domstolen uttalade att ”brister när det gäller den redovisade rättsliga analysen får alltså en efter omständigheterna mindre eller större presumtionsverkan när det gäller oaktsamhetsfrågan”. (Se a. rättsfall p. 34 och 38.)
- 5.1.6 I ett särskilt tillägg till domen, till vilket samtliga ledamöter i målet anslöt sig, uttalades att det vid oaktsamhetsbedömningen ska fästas avseende vid vad för slags regel, norm eller princip som har åsidosatts – innefattande vad dess normskydd omfattar och vilka risker en felaktig tillämpning är förenad med. Bedömningen ska göras nyanserat och, i fråga om domstols rättstillämpning, ta sin

utgångspunkt i de skäl som domstolen har angett för sitt ställningstagande. Enligt vad som uttalas i det särskilda tillägget blir frågan om domstolen har resonerat på ett rimligt försvarbart sätt. (Se p. 10 och 11 i justitierådet Johnny Herres särskilda tillägg i rättsfallet NJA 2013 s. 842 med vidare hänvisningar).

5.1.7 Av rättsfallet NJA 2013 s. 842 kan sammanfattningsvis följande slutsatser dras:

- Frågan om det föreligger fel eller försummelse på statens sida ska avgöras genom en normativ bedömning utifrån vad den enskilde är berättigad att begära avseende myndighetsutövningen (p. 32).
- Vid prövningen ska en helhetsbedömning göras med utgångspunkt i beslutssituationen, varvid skadestandsgrundande oaktsamhet kan föreligga utan att rättstillämpningen isolerat sett framstår som uppenbart oriktig (p. 34).
- Om ett avgörande har stor betydelse för den enskildes rättssäkerhet kan särskilda krav på omsorg ställas på den beslutande myndigheten (p. 10 i det särskilda tillägget med vidare hänvisningar).
- Av särskild betydelse för oaktsamhetsbedömningen är domstolens skyldighet att motivera sina ställningstaganden (p. 34).
- Om domstolen i sina domskäl inte har redovisat en sådan analys som är motiverad med hänsyn till saken och kommit till ett resultat som är oförenligt med gällande rätt kan detta vara tillräckligt för att utlösa ett skadestandsansvar (p. 38).

- Graden av presumtionsverkan samverkar såväl med vilka krav som kan ställas på den rättsliga analysen som med hur ofullständiga domskälen är (p. 38).

5.2 **Allmänt om tingsrättens prövningsordning och dess oaktsamhetsbedömning**

- 5.2.1 En övergripande invändning som Evald Hellgren har mot tingsrättens dom är att domstolen inte har berört den normativa frågan om vad han har varit berättigad att begära av myndighetsutövningen vid återkallandet av typgodkännandet för Sinakbirum L112. Tingsrätten har därför heller resonerat mer utförligt kring betydelsen av att Naturvårdsverket i praktiken har återkallat ett gynnande förvaltningsbeslut och att myndigheten dessutom förordnat att beslutet skulle gälla utan hinder av att det inte vunnit laga kraft.
- 5.2.2 Vidare har tingsrätten inte gjort någon egentlig helhetsbedömning av rättstillämpningen sett i ljuset av de brister som funnits i Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens handläggning av återkallelsefrågan. Utifrån den överklagade domen är det tydligt att tingsrättens prövning i stället har varit inriktad mot att ta ställning till om någon av de åberopade omständigheterna självständigt har kunnat utgöra grund för skadeståndsskyldighet.
- 5.2.3 Resultatet är en culpabedömning som är mycket generös för staten och som knappast kan anses ligga i linje med den mer nyanserade synen på statens skadeståndsskyldighet som Högsta domstolen har gett uttryck för i rättsfallet NJA 2013 s. 842.
- 5.2.4 Enligt Evald Hellgren borde tingsrätten i stället ha inlett oaktsamhetsbedömningen med att ta ställning till vilka krav han har varit berättigad att ställa vid handläggningen av återkallelsefrågan, sett till

att det har varit fråga om att interimistiskt återkalla ett för Evald Hellgren gynnande förvaltningsbeslut. Först därefter borde domstolen ha tagit ställning till i vad mån staten – vid en helhetsbedömning – kan anses ha varit försumlig på ett sätt som berättigar Evald Hellgren till skadestånd.

5.3 Evald Hellgren har med hänsyn till omständigheterna kunnat ställa höga krav på omsorg vid handläggningen av återkallelsefrågan

5.3.1 Som en grundläggande förvaltningsrättslig princip gäller att gynnande förvaltningsbeslut vinner rättskraft och att de som huvudregel är orubbliga. Denna orubblighetsprincip har uppställts i den enskildes rättssäkerhetsintresse och har sin bakgrund i att den enskilde kan ha inrättat sig efter beslutet och ska därför kunna förlita sig på att det gäller. (Se t.ex. Ragnemalm, Förvaltningsprocessrättens grunder, 2014, s. 130 samt rättsfallet RÅ 1995 ref. 10.)

5.3.2 Den enskildes intresse av att kunna förlita sig på ett gynnande förvaltningsbeslut har ansetts så starkt att ett sådant beslut inte kan upphävas ens om det i efterhand visar sig vara klart olämpligt eller olaglig, något som också kammarrätten framhöll vid sin överprövning av Naturvårdsverkets återkallelsebeslut (se tingsrättens aktbilaga 26). De ändamålsskäl och den intresseavvägning som rättfärdigar den principen brukar uttryckas som att det är det allmänna som får stå risken för att ett gynnande förvaltningsbeslut är felaktigt (se t.ex. rättsutlåtandet av Wiweka Wranling Conradson den 7 november 2018 med däri gjorda hänvisningar, tingsrättens aktbilaga 69).

5.3.3 Skälen för varför gynnande förvaltningsbeslut ska vara orubbliga illustreras på ett tydligt sätt i Evald Hellgrens fall. Naturvårdsverkets

typgodkännande av Sinkabirum L112 hade gällt under lång tid och utgjorde grunden för en stor del av Evald Hellgrens näringsverksamhet. Ett tusental kunder hade köpt fällan utifrån förutsättningen att den var godkänd att använda för vildsvinsjakt. När typgodkännandet återkallades blev fällan av förklarliga skäl osäljbar. Samtidigt riskerade de kunder som fortsatte att använda fällan att åtalas för jaktbrott – vilket också kom att ske (se rättsfallet NJA 2016 s. 649).

- 5.3.4 Principen om gynnande förvaltningsbesluts orubblighet är så väl etablerad och grundläggande att en central förvaltningsmyndighet som ägnar sig åt tillståndsgivning måste förväntas känna till den, liksom de ändamålsskäl och intresseavvägningar som principen avses skydda. I praxis – som numera finns kodifierad i 37 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900) – har det också under långt tid varit etablerat att det endast finns tre undantagssituationer när ett gynnande förvaltningsbeslut kan återkallas, varav en av dessa är då det föreligger tvingande säkerhetsskäl.
- 5.3.5 Eftersom utgångspunkten är att ett gynnande förvaltningsbeslut ska vara orubbligt ligger det i sakens natur att undantaget för tvingande säkerhetsskäl ska tillämpas mycket restriktivt (se t.ex. JO 1987/88 s. 258, där en länsstyrelse av misstag hade beviljat ett tillstånd för ett jaktlag att jaga älg under en tidsperiod då det kunde förväntas finnas bär- och svampplockare i skogarna). Naturvårdsverkets återkallande av typgodkännandet för Sinkabirum L112 får ur det perspektivet anses som en ovanlig åtgärd, som dessutom var mycket ingripande för såväl Evald Hellgren som de kunder som köpt fällan.
- 5.3.6 Sammanfattningsvis har Naturvårdsverket i det här fallet gjort avsteg från två centrala rättssäkerhetsgarantier, nämligen att gynnande

förvaltningsbeslut inte kan ändras till den enskildes nackdel och att ett beslut inte blir gällande förrän det har vunnit laga kraft. Mot denna bakgrund anser Evald Hellgren att han har kunnat ställa höga krav på omsorg vid handläggningen av återkallelsefrågan och att utrymmet för fel i rättstillämpningen, som inte medför skadeståndsskyldighet för staten, har varit mycket litet. Ett annat synsätt skulle innebära att principen om gynnande besluts orubblighet urholkas och att det i praktiken är Evald Hellgren som får stå risken för den förmögenhetsskada som Naturvårdsverkets felaktiga beslut har gett upphov till.

5.4 **Naturvårdsverket hade kunnat tillgodose de allmänna intressena genom mindre ingripande åtgärder**

5.4.1 Evald Hellgren vidhåller att de mindre brister som SVA påtalat i konstruktionen av Sinkabirum L112 hade kunnat åtgärdas i samråd med honom själv och genom en ändring av det befintliga typgodkännandet alternativt genom meddelande av ett nytt typgodkännande.

5.4.2 Som framgår av tingsrättens dom är det ostridigt i målet att Naturvårdsverket år 2008 godtog ändringar konstruktionsändringar inom ramen för det befintliga typgodkännandet, som bl.a. innebar förbättringar av ventilationen. Principen om att gynnande förvaltningsbeslut inte får ändras gäller endast ändringar som är till den enskildes nackdel. Det finns inga hinder mot att ett gynnande förvaltningsbeslut ändras till den enskildes fördel.

5.4.3 Varken Naturvårdsverket eller staten har i det här målet inte angett något godtagbart skäl till varför det var motiverat att återkalla det befintliga beslutet i stället för att ändra det eller ersätta det med ett

nytt typgodkännande. Redan av den anledningen bör staten åläggas skadeståndsskyldighet.

5.5 Det var försumligt av Naturvårdsverket att återkalla typgodkännandet med hänvisning till tvingande säkerhetsskäl

- 5.5.1 Som anförts ovan måste Naturvårdsverket förväntas känna till att gynnande förvaltningsbeslut som huvudregel är orubbliga. Myndigheten måste också förväntas känna till de närmare förutsättningarna för att återkalla ett sådant beslut med hänvisning till tvingande säkerhetsskäl.
- 5.5.2 Vid bedömningen av om Naturvårdsverket förfarit försumligt då myndigheten återkallat typgodkännandet för Sinkabirum L112 har tingsrätten nöjt sig med att konstatera att frågan om det förelegat tvingande säkerhetsskäl haft ett bedömningsutrymme samt att det inte framkommit någonting som tyder på att beslutet var resultatet av en klart felaktig rättstillämpning (jfr s. 16 f. i den överklagade domen).
- 5.5.3 Evald Hellgren ifrågasätter inte att Naturvårdsverket har haft ett visst bedömningsutrymme i det aktuella fallet. Evald Hellgren anser dock att detta bedömningsutrymme från ett skadeståndsrättsligt perspektiv måste anses mycket begränsat med hänsyn till omständigheterna. Den omständigheten att det handlar om återkallelse av ett gynnande förvaltningsbeslut som dessutom ska gälla utan hinder av att det inte fått laga kraft måste anses ställa särskilt höga krav på omsorg på beslutssituationen och bör följaktligen lämna ett mycket litet utrymme för felaktiga bedömningar.
- 5.5.4 Det synsätt som tingsrätten ger uttryck för – dvs. att all typ av rättstillämpning som innehåller en bedömningsmarginal måste vara

klart felaktig för att vara skadeståndsgrundande – är allt för snävt och ligger inte i linje med den mer nyanserade synen på statens skadeståndsskyldighet som kommer till uttryck i rättsfallet NJA 2013 s. 842.

- 5.5.5 Oaktsamhetsbedömningen borde alltså på ett tydligare sätt ha gjorts med utgångspunkt i den aktuella beslutssituationen. Bedömningen kan inte stanna vid att Naturvårdsverket har haft ett visst bedömningsutrymme. Den avgörande frågan är i stället hur stort detta bedömningsutrymme får anses vara i det aktuella fallet.
- 5.5.6 Enligt Evald Hellgren måste Naturvårdsverkets beslutsskäl vidare betraktas som mycket knapphändiga sett till beslutets ovanliga och ingripande karaktär. Vid sidan av hänvisningen till rättsfallet RÅ 2004 ref. 78 innehåller Naturvårdsverkets beslutsskäl inte några rättskällor eller mer utförliga resonemang som tar sikte på frågan om vilka förutsättningar som krävs för att ett gynnande förvaltningsbeslut ska kunna återkallas med hänvisning till tvingande säkerhetsskäl. I motsats till vad tingsrätten har kommit fram till anser Evald Hellgren att Naturvårdsverket inte har motiverat sitt avgörande på det sätt som beslutssituationen har krävt och att det är visat att myndigheten i denna del förfarit oaktsamt.
- 5.5.7 Det är också uppenbart att Naturvårdsverket har dragit felaktiga slutsatser av vissa uttalanden som gjorts i SVA:s rapport, inte minst rörande betydelsen av stressindikatorn PSE och uppgifterna om att det varit varmt i fällan.
- 5.5.8 Vidare har tingsrätten i sin dom inte berört omständigheten att det förflutit drygt två år från det att SVA avgav sin rapport till dess att typgodkännandet återkallades, trots att Naturvårdsverket beslut

inneburit att myndigheten i praktiken slagit fast att det funnits ett behov av att *omedelbart* återkalla typgodkännandet.

5.5.9 Enligt Evald Hellgren är det tydligt att Naturvårdsverket har förfarit försumligt på ett sätt som ska beaktas vid frågan om staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet.

5.6 **Det var försumligt av Naturvårdsverket att basera beslutet om återkallelse enbart på SVA:s rapport**

5.6.1 När det gäller frågan om SVA:s rapport utgjort tillräckligt underlag för Naturvårdsverkets slutsatser har tingsrätten i den överklagade domen (s. 20) angett att det i rapporten inte påtalats att dess slutsatser skulle vara behäftade med osäkerheter eller möjliga felkällor med hänsyn till hur undersökningen utförts. Vidare har tingsrätten angett att det inte heller i övrigt framkommit någonting i övrigt som medfört att myndigheten haft anledning att i sak ifrågasätta väsentliga delar av rapporten.

5.6.2 Mot denna bakgrund vill Evald Hellgren framhålla att det är Naturvårdsverket som är ansvarig myndighet för att handlägga frågor om typgodkännande av viltfällor.

5.6.3 I målet är det ostridigt att SVA:s utredning avvek från de krav som Naturvårdsverket självt ställt upp och som följde av internationella riktlinjer. Att Naturvårdsverket har grundat återkallelsebeslutet på en utredning som har avvikit från de krav som myndigheten själv formulerat och som utarbetats efter internationella riktlinjer måste betraktas som försumligt. Detta gäller i synnerhet som Jordbruksverket ansett att fällans funktion behövde utredas närmare innan ett beslut om eventuell återkallelse fattades. Även i denna del anser Evald Hellgren att tingsrätten har kommit till en felaktig slutsats.

5.7 Det har varit försumligt av Naturvårdsverket att förordna om att beslutet skulle gälla utan att det fått laga kraft

5.7.1 I målet är ostridigt att det förflöt över två år från det att SVA offentliggjorde sin rapport till dess att Naturvårdsverket fattade sitt beslut om återkallelse av typgodkännandet.

5.7.2 Tingsrätten har i den överklagade domen angett att den långa handläggningstiden främst bör beaktas i frågan om det fanns fog för Naturvårdsverkets bedömning att tvingande säkerhetsskäl förelåg eller inte. Som Evald Hellgren har påpekat i det föregående har tingsrätten dock inte tagit hänsyn till den långa handläggningstiden vid sin bedömning av om Naturvårdsverket varit försumligt då myndigheten kommit fram till att det förelåg tvingande säkerhetsskäl.

5.7.3 Resultatet av tingsrättens prövning är alltså att domstolen inte alls har tagit hänsyn till den långa handläggningstiden, trots att den är av central betydelse i målet. Evald Hellgrens uppfattning är att det måste krävas mycket starka skäl för att fatta ett interimistiskt beslut av aktuellt slag grundat på uppgifter som varit kända för beslutsmyndigheten i två år. Den omständigheten att Naturvårdsverket inte har angett några skäl alls för förordnandet om omedelbar verkställighet ska beaktas vid bedömningen av om skadeståndsgrundande fel eller försummelse föreligger i enlighet med vad Högsta domstolen uttalade i NJA 2013 s. 842 p. 38.

5.8 Förvaltningsrätten har varit försumlig vid handläggningen av inhibitionsfrågan

5.8.1 Trots att Evald Hellgren, vid sitt överklagande av Naturvårdsverkets återkallelsebeslut, utförligt förklarade vilka allvarliga följder beslutet

fått för honom och att det saknades skäl för det interimistiska förordnandet avslogs hans begäran med ett stämpelbeslut. Inte heller när förvaltningsrätten för andra gången tog ställning till hans begäran om inhibition fick han några mer utförliga skäl för varför inhibition inte skulle meddelas.

5.8.2 Som tingsrätten har anfört (s. 19 i den överklagade domen) kan det finnas godtagbara skäl från domstolens sida att inte motivera ett beslut i en preliminärfråga. Varken tingsrätten eller staten har dock i det aktuella fallet angett vilka dessa godtagbara skäl skulle vara i det aktuella fallet. Det aktuella beslutet har t.ex. inte krävt skyndsamt handläggning som kan utgöra skäl att frångå kravet på motivering. Evald Hellgrens uppfattning är att beslutet borde ha motiverats och att domstolen då skulle ha förhållit sig till de principer som fastslagits rörande förutsättningarna för att meddela inhibition.

5.8.3 Vid dessa förhållanden måste förvaltningsrätten anses ha förfarit oaktsamt vid sin bedömning av inhibitionsfrågan på ett sätt som ska beaktas vid bedömningen av om staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet

5.9 **Förvaltningsrätten har varit försumlig vid sin handläggning av sakfrågan**

5.9.1 Evald Hellgren kan konstatera att tingsrätten i sin dom inte uttryckligen har prövat de invändningar han har haft mot förvaltningsrättens prövning av Naturvårdsverkets beslut.

5.9.2 Evald Hellgren vidhåller vad han anförde i tingsrätten om att förvaltningsrätten – på samma sätt som Naturvårdsverket – borde ha fört mer utförliga resonemang rörande förutsättningarna för att återkalla ett gynnande förvaltningsbeslut med hänvisning till

tvingande säkerhetsskäl. På motsvarande sätt borde även förvaltningsrätten ha gjort en bedömning av om det fanns förutsättningar att förordna om att återkallelsebeslutet skulle gälla utan hinder av att det inte vunnit laga kraft.

5.9.3 Förvaltningsrätten bemötte överhuvudtaget inte de invändningar som Evald Hellgren anfört i sitt överklagande. Det framgår inte heller att domstolen gjorde någon mer självständig värdering av den utredning som fanns att tillgå.

5.9.4 Evald Hellgren vidhåller därför att förvaltningsrätten förfarit försumligt på ett sätt som borde ha beaktats vid bedömningen av om staten ådragit sig skadeståndsskyldighet.

5.10 **Staten har vid en helhetsbedömning gjort sig skyldig till fel och försummelse vid myndighetsutövning på ett sätt som berättigar Evald Hellgren till skadestånd**

5.10.1 Som anförts ovan ska helhetsbedömningen av om staten har ådragit sig skadeståndsskyldighet göras i ljuset av att Naturvårdsverket interimistiskt har återkallat ett gynnande förvaltningsbeslut. Utgångspunkten för bedömningen är alltså att Naturvårdsverket har fattat ett ovanligt beslut, som dessutom har varit synnerligen ingripande för såväl Evald Hellgren som för de ca tusen kunder som köpt Sinkabirum L112. Evald Hellgren har därför varit berättigad att ställa mycket höga krav på omsorg vid myndigheternas handläggning av återkallelsefrågan.

5.10.2 Genom Kammarrätten i Stockholms dom den 17 december 2014 står det klart att Naturvårdsverkets återkallelsebeslut var felaktigt. Beslutet har också varit bristfälligt motiverat och innehåller inga mer utförliga resonemang om vad som krävs för att ett gynnande

förvaltningsbeslut ska kunna återkallas med hänvisning till tvingande säkerhetsskäl. Det framgår inte heller varför det var påkallat att omedelbart återkalla typgodkännandet.

- 5.10.3 Vidare står det klart att Naturvårdsverket grundat sitt beslut på en utredning som inte uppfyllt de krav som myndigheten själv formulerat och som utarbetats efter internationella riktlinjer. Det står också klart att myndigheten dragit felaktiga slutsatser av den utredning som trots allt fanns att tillgå och att myndigheten ignorerat en anmodan från Jordbruksverket om att fällans funktion skulle utredas närmare innan ett eventuellt beslut i återkallelsefrågan skulle meddelas. Slutligen står det klart att Naturvårdsverket förordnade om att beslutet skulle gälla utan hinder av att det inte vunnit laga kraft, trots att det förflutit drygt två år sedan SVA avgett sin rapport och att det inte heller i övrigt framkommit någonting som tyder på att det fanns skäl för ett sådant förordnande.
- 5.10.4 När Evald Hellgren sedan överklagade Naturvårdsverkets beslut till förvaltningsrätten, och med utförliga skäl begärde att återkallelsebeslutet skulle inhiberas, avslog domstolen felaktigt hans begäran utan att ange några skäl för detta. Förvaltningsrätten avslog därefter hans överklagande, utan att bemöta Evald Hellgrens invändningar i sak eller göra någon självständig prövning av den utredning som låg till grund för Naturvårdsverkets beslut.
- 5.10.5 Vid en helhetsbedömning anser Evald Hellgren att det är tydligt att Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens handläggning inte uppfyllt de krav på omsorg som han har kunnat kräva med hänsyn till återkallelsebeslutets mycket ingripande karaktär. I motsats till vad tingsrätten har kommit fram till anser Evald Hellgren därför att staten har gjort sig skyldig till sådant fel och sådan försummelse vid

myndighetsutövning som berättigar honom till skadestånd för den skada han har orsakats till följd av det felaktiga beslutet. Hovrätten ska därför, med ändring av den överklagade domen, bifalla hans yrkande om skadestånd.

6. GRUNDERNA FÖR TALAN

- 6.1 Evald Hellgren åberopar samma grunder till stöd för sin talan i hovrätten som i tingsrätten. Det bör dock noteras att tingsrätten i den överklagade domen – liksom i den sammanställning som parterna aldrig gavs tillfälle att yttra sig över – har kategoriserat samtliga brister som åberopats avseende handläggningen hos Naturvårdsverket och i förvaltningsrätten som ”rättsliga felbedömningar” (se s. 6 f. i domen).
- 6.2 Evald Hellgren vill därför påpeka att han rätteligen inte har gjort gällande att samtliga åberopade brister utgör rättsliga felbedömningar, utan att en del av dessa omständigheter har åberopats till stöd för att Naturvårdsverket och förvaltningsrätten även har brustit i formellt hänseende (jfr s. 6 f. i protokoll från muntlig förberedelse den 19 september 2018, tingsrättens aktbilaga 58).
- 6.3 Vidare vill Evald Hellgren påpeka att han i tingsrätten även gjorde gällande att Naturvårdsverket förfarit oaktsamt genom att fatta ett beslut som varit mer ingripande än vad som varit nödvändigt för att tillgodose de allmänna intressena. Naturvårdsverket hade, i stället för att återkalla det aktuella beslutet, kunnat godta de aktuella konstruktionsändringarna inom ramen för det befintliga typgodkännandet alternativt ersätta den förändrade konstruktionen med ett nytt typgodkännande (se p. 6.5.20–6.5.25 i ansökan om stämning, tingsrättens aktbilaga 1).

7. UTVECKLING AV SKÄLEN FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

7.1 Det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

7.1.1 Av skäl som anförts ovan finns det anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till.

7.2 Det går inte utan att prövningstillstånd meddelas att bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till

7.2.1 Även om den åberopade bevisningen är begränsad innehåller det aktuella målet innehåller en relativt stor mängd utredning. För att avgöra frågan om staten har ådragit skadeståndsskyldighet är det nödvändigt att hovrätten gör ingående granskning av Naturvårdsverkets och förvaltningsrättens dom samt handläggningen av återkallelsefrågan. Enligt Evald Hellgren bör hovrätten ta del av utredningen i sin helhet för att på ett välgrundat sätt kunna bedöma riktigheten av det slut som tingsrätten har kommit till.

7.3 Det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt

7.3.1 Som framgår ovan är den praxis som finns rörande gränserna för statens skadeståndsskyldighet vid felaktig rättstillämpning relativt begränsad. Vidare har Högsta domstolens avgörande i rättsfallet NJA 2013 s. 842 inneburit att rättsläget på detta område uppfattas som oklart. Trots att Högsta domstolen uttalat att det inte krävs uppenbara felbedömningar för att staten ska åläggas skadeståndsskyldighet har Justitiekanslern i sin praxis, och tingsrätten i den överklagade domen, i praktiken upprätthållit ett sådant krav.

7.3.2 Det är därför av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Evald Hellgrens överklagande prövas av högre rätt.

8. BEVISUPPGIFT

8.1 Evald Hellgren åberopar samma bevisning i hovrätten som han gjorde i tingsrätten.

8.2 Förhören med Evald Hellgren och [REDACTED] kan läggas fram genom uppspelning av ljud- och bildupptagningar av förhören i tingsrätten.

Som ovan,

Fredrik Bergman

Rikard Samuelsson